

Aan het einde van de wereld

Kristin Hannah bij Boekerij:

De nachtegaal
Wie naar de sterren grijpt
Verder dan de sterren
De tijd van loslaten
Een handvol hemel
Grand Central (verhalen)
Alice, het wolvenmeisje
Midden in de winternacht
Aan het einde van de wereld

Kristin Hannah

*Aan het einde van
de wereld*

Een hartverscheurende roman over
verlies, familiebanden en de kracht
van liefde

ISBN 978-90-225-7379-2

ISBN 978-94-023-1149-5 (e-book)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *The Great Alone*

Vertaling: Titia Ram

Omslagontwerp: DPS design & prepress studio

Omslagbeeld: Trevillion Images / Yolande de Kort

Zetwerk: ZetSpiegel, Best

© 2018 Kristin Hannah

© 2018 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Voor de vrouwen in mijn familie, stuk voor stuk strijdbaar:
Sharon, Debbie, Laura, Julie, Mackenzie, Sara, Kaylee,
Toni, Jacquie, Dana, Leslie, Katie, Joan, Jerrie, Liz,
Courtney en Stephanie.*

En voor Braden, onze jongste avonturier.

De natuur bedriegt ons nooit;
we bedriegen altijd onszelf.
– JEAN-JACQUES ROUSSEAU

1974

1

De regen viel dat voorjaar in zware vlagen die op de daken kletterden en de kwetsbare bloemen vermorzelden. Water sijpelde in de smalste kieren en brak de stevigste funderingen af. Stukken land die generaties lang stevig waren geweest vielen als bergen sintels op de onderliggende wegen en sleurden huizen, auto's en zwembaden met zich mee. Bomen werden ontworteld en vielen op hoogspanningslijnen; de elektriciteit viel uit. Rivieren overstroomden, verzopen tuinen en vernielden huizen. Mensen die van elkaar hielden keerden zich tegen elkaar en ruzies ontstonden terwijl het water steeg en de regen bleef vallen.

Leni was ook gespannen. Ze was het nieuwe meisje op school, niet meer dan een gezicht in de menigte. Een meisje met lang haar in een middenscheiding, dat geen vriendinnen had en alleen naar school liep.

Ze zat nu op haar bed, met haar spillebenen tegen haar platte borstkas. Naast haar lag een opengeslagen exemplaar van *Waterschapsheuvel*, een paperback vol ezelsoeren. Ze hoorde door de dunne muren van het huis haar moeder zeggen: 'Ernt, schat, alsje-blijft, nee. Luister nou...' gevolgd door het kwade antwoord van haar vader: 'Laat me met rust.'

Het was weer zover. Ruzie. Geschreeuw. En straks zou er iemand gaan huilen.

Weersomstandigheden zoals die van vandaag brachten de duisternis in haar vader naar boven.

Leni keek op de klok naast haar bed. Als ze nu niet direct vertrok, zou ze te laat op school zijn, en het enige wat erger was dan het nieuwe meisje op de middelbare school zijn, was de aandacht op jezelf vestigen. Dat had ze aan den lijve ondervonden; ze had de afgelopen vier jaar op vijf verschillende scholen gezeten. Ze had nergens een manier gevonden om er echt bij te horen, maar ze bleef koppig hoopvol. Ze haalde diep adem, strekte haar ledematen en gleed van het tweepersoonsbed. Ze liep op haar hoede haar spaarzaam ingerichte kamer door, de gang in, en bleef bij de keukendeur even staan.

‘Verdomme, Cora,’ zei pa. ‘Je weet hoe moeilijk dit voor me is.’

Mama deed een stap naar hem toe en stak haar hand naar hem uit. ‘Je hebt hulp nodig, schat. Je kunt er niets aan doen. Die nachtmerries...’

Leni schraapte haar keel om hun aandacht te vangen. ‘Hoi,’ zei ze toen.

Pa zag haar en slaakte een diepe zucht. Hij deed een stap van mama vandaan. Het viel Leni op hoe vermoeid hij eruitzag, hoe verslagen.

‘Ik... ik moet naar school,’ zei ze.

Mama stak een hand in de borstzak van haar roze serveerstersuniform en haalde er een pakje Eve-sigaretten uit. Ook zij zag er moe uit; ze had gisteren de late dienst gewerkt en had vandaag de lunchdienst. ‘Ga maar gauw, Leni. Anders kom je te laat.’ Ze had een vrouwelijke, delicate stem. Leni kon zich niet herinneren wanneer ze haar moeder voor het laatst haar stem had horen verheffen.

Leni durfde niet weg te gaan en niet te blijven. Het was raar – idioot zelfs – maar ze had vaak het gevoel dat ze de enige volwas-

sene in het gezin was, alsof zij de ballast was die het krakende Allbright-schip in balans hield. Mama was voortdurend 'op zoek naar zichzelf'. De afgelopen jaren had ze van alles uitgetoetst: een Erhard Seminars Training over de ontwikkeling van de menselijke ziel, een spirituele training, unitarisme. Ze had zelfs over boeddhisme gelezen. Ze had overal aan gesnuffeld en had van alles opgepikt. Maar Leni vond eigenlijk dat ze met niet veel meer dan t-shirts met clichés erop was thuisgekomen. Dingen als: HET IS WAT HET IS EN HET IS NIET WAT HET NIET IS. Het leek allemaal niet echt ergens over te gaan.

'Wegwezen,' zei pa.

Leni griste haar rugzak van de stoel bij de keukentafel en liep naar de voordeur. Ze hoorde hen verder ruziën toen ze hem achter zich dichttrok.

'Verdomme, Cora...'

'Alsjeblieft, Ernt, luister nou...'

Het was niet altijd zo geweest. Dat zei mama tenminste. Voor de oorlog waren ze gelukkig geweest, toen ze op een caravanterrein in Kent woonden, pa een goede baan had als monteur en mama de hele dag lachte en danste op 'Piece of My Heart' terwijl ze eten stond te koken (behalve haar dansende moeder kon Leni zich niets uit die tijd herinneren).

Toen werd pa opgeroepen voor militaire dienstplicht. Hij vertrok naar Vietnam, werd neergeschoten en gevangengenomen. Mama kon het zonder hem niet aan; dat was voor het eerst dat tot Leni was doorgedrongen hoe kwetsbaar haar moeder was. Ze zwierven een tijdje rond, mama en zij, van baantje naar baantje en van stad naar stad, tot ze uiteindelijk een thuis vonden in een commune in Oregon. Ze zorgden er voor de bijenkorven en maakten zakjes met lavendel die ze op de markt verkochten, en ze protesteerden tegen de oorlog. Mama paste haar persoonlijkheid net genoeg aan om bij de hippies te kunnen horen.

Toen pa uiteindelijk was thuisgekomen, had Leni hem nauwe-

lijks herkend. De aantrekkelijke, goedlachse man uit haar herinnering was chagrijnig, snel kwaad en afstandelijk geworden. Hij leek alles aan de commune te haten, dus waren ze verhuisd. En ze waren nogmaals verhuisd. En nogmaals. Niets ging ooit zoals hij het wilde.

Hij kon niet slapen en kon geen baan vasthouden, ook al beweerde mama dat hij de beste monteur van de wereld was.

Daar ging die ruzie vanochtend over: dat pa weer was ontslagen.

Leni zette haar capuchon op. Ze liep op weg naar school door straten vol goed onderhouden huizen, langs een donker bos (wegblijven daar), langs het A&W-restaurant waar de jongeren van school in het weekend rondhingen en langs een benzinestation, waar een lange rij auto's stond te wachten om hun tank vol te gooien voor vijftien cent per liter. Daar was iedereen tegenwoordig kwaad over: de benzineprijs en het benzinetekort.

Voor zover Leni er zicht op had waren volwassenen de laatste tijd over het geheel genomen gespannen, en dat was ook niet zo gek. Je kon geen krant openslaan of er stond iets in over een aanslag door de Weathermen of de IRA. Er werden vliegtuigen gekaapt en erfgename Patty Hearst was ontvoerd. De gijzeling tijdens de Olympische Spelen in München had de hele wereld geschokt, net zoals het Watergate-schandaal. En onlangs verdwenen opeens studentes in de staat Washington zonder een spoor achter te laten. Het was een gevaarlijke wereld.

Leni zou alles overhebben voor een echte vriendin. Ze had zo'n behoefte aan iemand om mee te praten.

Aan de andere kant zou ze er niets mee opschieten als ze over haar zorgen zou praten. Wat had biechten voor zin?

Pa was inderdaad soms kwaad, en hij schreeuwde, en ze hadden altijd geldzorgen, en ze verhuisden aan de lopende band om schuldeisers te ontlopen, maar dat was nu eenmaal hun leven, en ze hielden van elkaar.

Maar soms, vooral op dagen als deze, was Leni bang en onrustig. Dan voelde het of ze met haar ouders op de rand van een steile

rotswand stond die elk moment kon afbrokkelen zoals de huizen die ineens stortten en werden meegesleurd tussen de door water verzadigde heuvels in Seattle.

Leni liep na school alleen door de regen naar huis.

Haar huis stond aan een doodlopend pleintje. De tuin was minder goed verzorgd dan de andere tuinen en het was een donkerbruin houten huis met lege bloembakken aan de muur, verstopte dakgoten en een garagedeur die niet sloot. Tussen de gecraqueleerde dakpannen groeide onkruid. Een vlaggenstok zonder vlag wees beschuldigend de lucht in, een uiting van haar vaders afkeer van het pad dat zijn land was ingeslagen. Voor een man over wie mama zei dat hij een patriot was, had hij een opmerkelijke hekel aan zijn eigen regering.

Ze zag pa in de garage zitten, op een scheefgezakt werkbankje naast mama's Mustang vol deuken en een stoffen dak dat met ducttape was dichtgeplakt. Langs de muren stonden kartonnen dozen vol spullen die sinds de laatste verhuizing nog niet waren uitgepakt.

Hij was – zoals altijd – gekleed in zijn versleten legerjack met daaronder een sleetse Levi's-spijkerbroek vol scheuren. Hij zat voorovergebogen, met zijn ellebogen op zijn bovenbenen. Zijn lange zwarte haar zat vol klitten en zijn blote voeten waren smerig. Maar zelfs voorovergebogen en moe was hij net een filmster. Daar was iedereen het over eens.

Hij keek op en tuurde naar haar door het gordijn van zijn haar. Zijn glimlach was vermoeid, maar zijn gezicht lichtte er nog steeds van op. Dat was haar vader: hij was chagrijnig en licht ontvlambaar, soms zelfs een beetje angstaanjagend, maar dat kwam door dat hij emoties als liefde, verdriet en teleurstelling zo intens beleefde. Met name liefde. 'Lenora,' zei hij met zijn hese stem. 'Ik zat al op je te wachten. Het spijt me. Ik heb mijn geduld verloren. En mijn baan. Je zult wel vreselijk teleurgesteld in me zijn.'

‘Nee, pa.’

Ze wist hoe vreselijk hij het vond. Ze zag het aan zijn gezicht. Toen ze jonger was, had ze zich vaak afgevraagd wat ze voor zin hadden, al die excuses, als er toch niets veranderde, maar dat had mama haar uitgelegd. Er was door de oorlog en zijn gevangenschap iets in hem geknapt. ‘Het is alsof zijn rug is gebroken,’ had mama gezegd. ‘Het komt wel weer goed, maar je houdt niet op van iemand te houden als hij gewond is. Je wordt sterker, zodat hij op je kan leunen. Hij heeft me nodig. Hij heeft ons nodig.’

Leni ging naast hem zitten. Hij sloeg een arm om haar heen en trok haar tegen zich aan. ‘De wereld wordt geregeerd door idioten. Ik herken Amerika niet meer. Ik wil...’ Hij maakte zijn zin niet af en Leni zei niets. Ze was gewend aan het verdriet van pa, aan zijn uitputting. Hij hield aan de lopende band halverwege een zin op met praten, alsof hij bang was stem te geven aan angstaanjagende of deprimerende gedachten. Leni kende die terughoudendheid en begreep het wel; het was heel vaak beter om maar gewoon je mond te houden.

Hij haalde een beduimeld pakje sigaretten uit zijn zak en stak er een op. De bekende scherpe geur omhulde hen.

Ze wist hoezeer hij leed. Soms werd ze wakker van het geluid van haar huilende vader, en dat van haar moeder die hem probeerde te troosten en dingen zei als: ‘Sssh, Ernt, rustig maar. Je mag het vergeten, het is voorbij, je bent nu veilig thuis.’

Pa slaakte een zucht. ‘Ik wil gewoon... meer, denk ik. Niet zo- maar een baan. Een leven. Ik wil over straat lopen zonder me zorgen te hoeven maken dat ik voor babymoordenaar word uit- gemaakt. Ik wil...’ Hij glimlachte. ‘Maak je maar geen zorgen. Het komt wel goed. Het komt wel goed met ons.’

‘Je vindt wel weer een baan, pa,’ zei ze.

‘Tuurlijk, Red. Morgen is alles beter.’

Dat zeiden haar ouders altijd.

Op een koude, bleke morgen halverwege april stond Leni vroeg op, ging op haar plekje op de versleten bank met bloemmotief zitten en zette de *Today Show* aan. Ze stelde de antenne bij om een beetje beeld te krijgen. Toen het beeld scherp was, zag ze Barbara Walters zeggen: ‘...Patricia Hearst, die zichzelf nu Tania noemt, staat op deze foto met een m1 karabijn bij de bankoverval die recent in San Francisco is gepleegd. Ooggetuigen vertellen dat de negentienjarige erfgename, die in februari door het Symbionese Liberation Army...’

Leni zat aan de beeldbuis gekluisterd. Ze kon nog steeds niet geloven hoe een heel leger een appartement binnen kon vallen en er een tiener uit kon ontvoeren. Hoe kon ook maar iemand veilig zijn in zo’n wereld? En hoe werd een rijke tiener een revolutionair die zichzelf Tania noemde?

‘Kom, Leni,’ zei mama vanuit de keuken. ‘Je moet naar school.’

De voordeur klapte open.

Pa kwam binnen, met een grijns op zijn gezicht die het onmogelijk maakte niet terug te grijnzen. Hij zag er op de een of andere manier buitenproportioneel uit, te groot in de keuken met laag plafond, stralend tegen de grijze muur vol vochtvlekken. Water druppelde uit zijn haar.

Mama stond aan het fornuis bacon te bakken voor het ontbijt.

Pa liep de keuken in en zette de transistorradio op het formica-werkblad aan. Er klonk een krakend rock-’n-rollliedje. Pa trok mama lachend in zijn armen.

Leni hoorde zijn gefluisterde: ‘Het spijt me. Vergeef me.’

‘Altijd,’ zei mama, die hem vasthield alsof ze bang was dat hij haar van zich af zou duwen.

Pa hield zijn arm om mama’s taille en leidde haar naar de keukentafel. Hij trok een stoel onder de tafel vandaan en riep: ‘Leni, kom eens hier!’

Leni vond het heerlijk als ze erbij werd betrokken. Ze stond op van de bank en ging naast haar moeder zitten. Pa lachte naar Leni

en gaf haar een paperback. *Als de natuur roept* van Jack London. 'Deze vind je vast prachtig, Red.'

Hij ging tegenover mama zitten, helemaal tegen de tafel aan gedrukt. Hij had de gezichtsuitdrukking die Leni zijn briljant-idee-gezicht noemde. Ze had die uitdrukking vaker gezien, steeds als hij een plan had dat hun leven zou veranderen. En er waren heel wat plannen geweest: alles verkopen en een jaar een kamperend bestaan leiden terwijl ze door Big Sur reden. Nertsen fokken (dat was echt een drama geweest). De verkoop van Amerikaans bloemzaad in Centraal-Californië.

Hij stak zijn hand in zijn zak en haalde er een opgevouwen vel papier uit, dat hij triomfantelijk op tafel smeeft en er zijn hand op legde. 'Weet je nog, mijn vriend Bo Harlan?' vroeg hij aan mama.

Mama wachtte een moment voor ze vroeg: 'Uit Vietnam?'

Pa knikte. Toen zei hij tegen Leni: 'Bo Harlan was de commandant en ik de artillerist. We zorgden voor elkaar. We zijn samen neergestort en gevangengenomen. We zijn samen door een hel gegaan.'

Het viel Leni op dat hij zat te trillen. Zijn overhemdsmouwen waren opgerold, dus ze kon de littekens van de brandwonden zien die in kabels van zijn polsen naar zijn ellebogen liepen in verwrongen lavendelpaarsige strepen die nooit bruin werden. Leni wist niet waar hij die littekens van had – hij begon er nooit over en zij vroeg er niet naar – maar ze wist wel dat degenen die hem gevangenhielden ze hem hadden bezorgd. Meer was ze niet te weten gekomen. Hij had net zulke littekens op zijn rug, die zijn huid in krullen en bulten trokken.

'Ze hebben me gedwongen toe te kijken hoe hij stierf,' zei hij.

Leni keek bezorgd naar mama. Dit waren dingen waar pa nog nooit over gesproken had. Ze werden allebei onrustig van de woorden.

Hij zat met zijn voet op de vloer te tikken en tokkelde met zijn snel bewegende vingers een melodietje op tafel. Hij vouwde het vel

papier open, streek het glad en draaide het zo dat ze het konden lezen.

Sergeant Allbright,

Je bent niet eenvoudig te vinden. Ik ben Earl Harlan.

Mijn zoon, Bo, heeft heel wat brieven naar huis geschreven over zijn vriendschap met jou. Bedankt daarvoor.

In zijn laatste brief schreef hij dat als hem iets zou overkomen op die verdoemde plek, hij wilde dat jij zijn land hier in Alaska zou krijgen.

Het stelt niet veel voor. Zestien hectare met een blokhut die opgeknapt moet worden. Maar een man die hard kan werken kan hier van het land leven, weg van de gekken en de hippies en de puinhoop in de rest van het land.

Ik heb geen telefoon, maar je kunt post naar het postkantoor van Homer sturen. Dan krijg ik de brief wel een keer.

Het land ligt aan het einde van de weg, voorbij het metalen hek met de koeienschedel erop, net vóór de verbrande boom bij markeerpunt 13.

Nogmaals bedankt,

Earl

Mama keek op. Ze hield haar hoofd scheef, als een vogeltje, terwijl ze pa bestudeerde. ‘Heeft die man... Bo, ons een huis gegeven? Een huis?’

‘Stel je voor,’ zei pa, die uit zijn stoel stuiterde van enthousiasme. ‘Een eigen huis. Een huis dat van ons is. Waar we onszelf kunnen onderhouden, groente kunnen verbouwen, ons eigen vlees kunnen jagen en vrij kunnen zijn. Daar dromen we al jaren van, Cora. Een eenvoudig leven leiden, ver van de gekte hier. We kunnen vrij zijn. Stel je voor.’

‘Wacht even,’ zei Leni. Dit was zelfs voor pa iets heel groots. ‘Alaska? Wil je weer gaan verhuizen? We wonen hier net.’

Mama fronste haar voorhoofd. ‘Maar... er is daar toch niets? Behalve beren en Eskimo’s?’

Hij trok mama zo enthousiast van haar stoel dat ze tegen hem aan viel. Leni zag het uitgeputte, wanhopige randje van zijn geestdrift. ‘Ik heb dit nodig, Cora. Een plek waar ik kan ademen. Ik heb hier soms het gevoel dat ik gek word. Ik weet zeker dat de nachtmerries en ellende daar zullen stoppen. Wij hebben dit nodig. We kunnen terug naar hoe het was voordat Vietnam me gek heeft gemaakt.’

Mama bracht haar gezicht naar dat van pa, haar bleekheid in scherp contrast met zijn donkere haar en gebruinde huid.

‘Kom op, schat,’ zei pa. ‘Probeer het je voor te stellen...’

Leni zag mama verzachten, haar behoeften aanpassen aan die van hem, zich een nieuwe persoonlijkheid inbeelden: Alaskans. Misschien dacht ze dat het net zoiets zou zijn als EST, yoga of boeddhisme. Het antwoord. Waar, wanneer of wat waren niet belangrijk voor mama. Hij was belangrijk voor haar. ‘Ons eigen huis,’ zei ze. ‘Maar... geld... je zou militaire arbeidsongeschiktheid kunnen aanvragen...’

‘Daar zouden we het niet meer over hebben,’ zei hij met een zucht. ‘Dat ga ik niet doen. Het enige wat ik nodig heb, is verandering. En ik ga vanaf nu zuiniger met geld zijn, Cora. Dat zweer ik. Ik heb nog wat over van mijn erfenis van pa. En ik ga minder drinken. En ik zal naar die veteranenpraatgroep gaan waar je me zo graag heen wilt hebben.’

Leni wist hoe dit zou gaan aflopen. Ze had het eerder meegeemaakt. Het maakte uiteindelijk niet uit wat mama of Leni wilde.

Pa wilde een nieuw begin. Had het nodig. En mama had het nodig dat hij gelukkig was.

Dus zouden ze dit nieuwe leven gaan proberen, deze nieuwe plek, en hopen dat de geografie het antwoord zou brengen. Ze

zouden naar Alaska gaan een nieuwe droom achterna. Leni zou doen wat haar werd gevraagd en dat zou ze opgewekt doen. Ze zou wéér het nieuwe meisje op school zijn. Want dat was liefde.

2

De volgende ochtend luisterde Leni in bed naar het gekletter van de regen en fantaseerde dat er paddenstoelen onder haar raam groeiden, met bolle, giftige koppen die zich een weg door de modder omhoogduwden, verleidelijk glinsterend. Ze had lang wakker gelegen, tot ver na middernacht, lezend over het uitgestrekte, gevaarlijke landschap in Alaska. Het had haar op een onverwachte manier betoverd. Het voelde of de grens van de beschaving – de *last frontier* – vergelijkbaar was met haar vader. Groter dan het leven. Uitgestrekt. Een beetje gevaarlijk.

Ze hoorde ergens muziek vandaan komen; een tinachtige melodie uit een transistorradio. ‘Hooked on a Feeling’. Ze sloeg de dekens van zich af en stond op. Ze trof in de keuken haar moeder aan, die bij het fornuis stond te roken. Ze zag er etherisch uit in het lamplicht, haar matte, slordig geknipte haar nog warrig van het slapen en haar gezicht in blauwgrijze rook gehuld. Ze had een wit shirt aan dat zo vaak was gewassen dat het vormeloos om haar slanke lichaam hing, met een zuurstokroze slipje eronder waarvan het elastiek was uitgelubberd. Een kleine blauwe plek onder aan haar hals was betoverend mooi, bijna een ster die haar delicate schoonheid benadrukte.

‘Jij zou nog moeten slapen,’ zei mama.

Leni ging naast haar staan en legde haar hoofd tegen haar moeders schouder. Haar huid rook naar rozen, Jean Nate-parfum en sigaretten. ‘Wij doen niet aan slapen,’ zei Leni.

Wij doen niet aan slapen. Dat zei mama altijd. Jij en ik. De band tussen hen een constante, een geruststelling, alsof hun liefde werd versterkt door hun gelijkwaardigheid. Mama sliep slecht sinds pa terug was uit de oorlog. Als Leni midden in de nacht wakker werd, trof ze mama altijd dwalend door het huis aan, haar doorzichtige peignoir open, haar bleke, fragiele gezicht kleurloos zonder make-up, met groeven in haar voorhoofd van de zorgen. Ze fluisterde in het donker tegen zichzelf, woorden die Leni niet kon verstaan.

‘Gaan we echt?’ vroeg Leni.

Mama staarde naar de zwarte koffie die onder het glazen deksel van de percolator omhoog pruttelde. ‘Ik denk het wel.’

‘Wanneer?’

‘Je kent je vader. Binnenkort.’

‘Kan ik het schooljaar nog afmaken?’

Mama haalde haar schouders op.

‘Waar is hij?’

‘Hij is voor dag en douw vertrokken om de muntenverzameling van zijn vader te verkopen.’ Mama nam een slokje koffie en zette haar mok op het formica werkblad. ‘Alaska. Jezus. We kunnen net zo goed naar Siberië vertrekken.’ Ze nam een lange hijs van haar sigaret. Blies de rook uit. ‘Ik heb een vriendin nodig.’

‘Ik ben je vriendin.’

‘Je bent dertien. Ik ben dertig. Ik hoor je moeder te zijn. Wanneer onthoud ik dat nou eens?’

Leni hoorde de wanhoop in de stem van haar moeder, en die beangstigde haar. Ze wist hoe kwetsbaar het allemaal was: het gezin, haar ouders. Alle kinderen van voormalige krijgsgevangenen weten dat ieder mens kan breken. Ze droeg nog steeds haar glan-

zende zilveren krijgsgevangenenarmband, ter nagedachtenis aan een kapitein die niet naar huis was gekomen.

‘Hij heeft een kans nodig. Een nieuwe start. Wij allemaal. Misschien is Alaska de oplossing.’

‘Net als Oregon, Snohomish en die zaadjes die ons rijk zouden maken. En vergeet het jaar niet dat hij ervan overtuigd was dat hij een fortuin zou gaan verdienen met flipperkasten. Kunnen we op zijn minst wachten tot het eind van het schooljaar?’

Mama zuchtte. ‘Ik ben bang van niet. Kom, je moet je gaan aankleden voor school.’

‘Er is vandaag geen school.’

Mama was heel lang stil en zei toen zacht: ‘Weet je nog, die blauwe jurk die pa voor je verjaardag heeft gekocht?’

‘Ja.’

‘Trek die maar aan.’

‘Waarom?’

‘Hup. Ga je aankleden. We moeten aan de slag.’

Hoewel ze geïrriteerd en in de war was deed Leni altijd wat haar werd gezegd. Dat maakte het leven eenvoudiger. Ze liep naar haar kamer en zocht in de kast tot ze de jurk had gevonden.

Die jurk zal je geweldig staan, Red.

Maar dat was niet waar. Ze wist precies hoe ze eruit zou zien in die jurk: als een spichtige dertienjarige zonder borsten in een sjofele jurk die haar smalle heupen accentueerde en haar knieën deed uitkomen als deurknoppen. Als een meisje dat eruit zou moeten zien als een jonge vrouw, maar dat niet deed. Ze wist zeker dat ze het enige meisje in de klas was dat nog niet menstrueerde en nog geen borsten had.

Ze liep terug naar de keuken, waar het naar koffie en sigaretten rook, ging op een stoel zitten en sloeg *Als de natuur roept* open.

Mama kwam meer dan een uur later haar kamer uit.

Leni herkende haar nauwelijks. Ze had haar blonde haar met

een borstel en haarlak in een piepklein knotje gedwongen; ze droeg een nauwsluitende avocadogroene polyester jurk die haar bedekte van hals tot polsen en knieën. Knoopjes van boven tot onder en een ceintuur om haar middel. En een panty. En oude vrouwen-schoenen. 'Jezus.'

'Ja, ja,' zei mama, die een sigaret opstak. 'Ik zie eruit als een schoolmoeder die een taartverkoop organiseert.' De blauwe crème-oogschaduw die ze had opgedaan, glinsterde een beetje. Ze had haar valse wimpers niet helemaal recht geplakt en haar eyeliner was dikker dan normaal. 'Heb je nog andere schoenen?'

Leni keek naar haar spatelvormige Earth-schoenen, waarin haar tenen iets omhoogwipten. Ze had gesmeekt en gesmeekt om die schoenen nadat Joanne Berkowitz een paar had gekocht en de hele klas ze geweldig had gevonden. 'Ik heb mijn rode gympjes nog, maar de veters zijn gisteren geknapt.'

'Oké. Nou ja. Wat maakt het ook uit. Kom.'

Leni liep volgzzaam achter haar moeder aan het huis uit. Ze namen plaats op de rode stoelen van de gedeukte Mustang uit 1967, die nooit was afgelakt sinds hij in de grondverf was gezet. De kofferbak werd dichtgehouden met gele spankoorden.

Mama klapte de zonneklep naar beneden en controleerde haar make-up in het spiegeltje (Leni zou durven zweren dat de auto niet zou starten als mama niet eerst in het spiegeltje keek en een sigaret opstak). Ze werkte haar lipstick bij, rolde met haar lippen en gebruikte het driehoekige puntje van haar manchet om een imperfectie weg te vegen. Toen ze eindelijk tevreden was, klapte ze de zonneklep weer omhoog en startte de motor. De radio sprong aan en 'Midnight at the Oasis' blèrde uit de zwarte speakertjes.

'Wist je dat er in Alaska honderd manieren zijn om dood te gaan?' zei Leni. 'Je kunt van een berg vallen, of door het ijs zakken. Je kunt doodvriezen of omkomen van de honger. Je kunt er zelfs worden opgegeten.'

'Je vader had je dat boek niet moeten geven.' Mama drukte een

cassettebandje in de speler en de stem van Carole King nam het over: *I feel the earth move...*

Mama begon mee te zingen, en Leni volgde. Ze deden een paar heerlijke minuten iets gewoons, in de auto op de 1-5 richting het centrum van Seattle, waarbij mama van baan wisselde als er een auto voor haar opdoemde, met een sigaret tussen twee vingers van de hand die op het stuur lag. Elke keer als ze aan het stuur draaide, dwarrelde er as naar beneden.

Twee straten verder parkeerde mama de auto bij de bank. Ze controleerde nogmaals haar make-up, zei: 'Jij blijft in de auto zitten,' en stapte uit.

Leni leunde over de stoel en deed het portier op slot. Ze keek toe hoe haar moeder naar de ingang liep. Hoewel ze niet echt liep. Ze schreed. Haar heupen wiegden heen en weer. Ze was een beeldschone vrouw en dat wist ze. Dat was ook zo iets waar mama en pa ruzie over maakten. De manier waarop mannen naar mama keken. Hij vond dat vreselijk, maar Leni wist dat mama genoot van de aandacht (hoewel ze dat nooit zou toegeven).

Toen mama een kwartier later uit de bank kwam, schreed ze niet. Ze marcheerde, met haar handen tot vuisten gebald. Zo te zien was ze kwaad. Razend. Haar delicate kaaklijn stond strak. 'Klootzak,' zei ze terwijl ze haar portier openrukte en instapte. Ze herhaalde het terwijl ze het portier dichttrok.

'Wat?' vroeg Leni.

'Je vader heeft de spaarrekening leeggehaald. En ik krijg geen creditcard tenzij jouw vader of mijn vader daarvoor tekent.' Ze stak een sigaret op. 'Mijn god. Het is 1974. Ik heb een baan. Ik verdien geld. En ik kan als vrouw geen geld krijgen zonder de handtekening van een man. We leven in een mannenwereld, liefde.' Ze startte de auto, reed de parkeerplaats af en scheurde de straat uit, in de richting van de snelweg.

Leni moest moeite doen goed te blijven zitten; haar moeder wisselde aan één stuk door van rijbaan. Leni bleef maar heen en weer

glijden op haar stoel. Ze was zo gefocust op blijven zitten dat het pas een paar kilometer later tot haar doordrong dat ze de doolhofachtige heuvels in het centrum van Seattle achter zich hadden gelaten en nu door een stille buurt vol oude bomen en statige huizen reden. 'O hemel,' mompelde Leni in zichzelf. Ze was hier al jaren niet meer geweest. Zo lang dat ze zich de straat nauwelijks herinnerde.

De huizen ademden bevoorrechting. Gloednieuwe Cadillacs, Toronado's en Lincoln Continentals stonden op de geasfalteerde opritten.

Mama parkeerde voor een groot huis van ruwe grijze natuursteen met ruitvormige glas-inloodramen. Het stond iets verhoogd achter een gemanicueerd gazon dat werd omsloten door perfect bijgehouden bloembedden. Op de brievenbus stond: GOLLIHER.

'Wauw. We zijn hier in geen jaren geweest,' zei Leni.

'Dat weet ik. Jij blijft hier.'

'Echt niet. Er is net weer een meisje verdwenen. Ik blijf hier niet in mijn eentje zitten.'

'Kom eens hier,' zei mama terwijl ze een borstel en twee roze linten uit haar tas pakte. Ze trok Leni naar zich toe en viel haar lange, koperkleurige haar aan alsof het aanstootgevend was. 'Au!' piepte Leni terwijl mama twee staarten maakte, die als tapkranen uit beide zijkanten van Leni's hoofd staken. Het was mama gelukt Leni's gruwelijk onhandelbare haar er nog erger uit te laten zien.

'Vandaag alleen luisteren, Lenora,' zei mama terwijl ze een strik in de staarten knoopte.

'Ik ben te oud voor staarten,' klaagde Leni.

'Alleen luisteren,' herhaalde mama. 'Je gaat met je boek in een hoekje zitten en houdt je mond terwijl de volwassenen praten.' Ze opende haar portier en stapte uit. Leni rende achter haar aan en ging naast haar op de stoep lopen.

Mama greep Leni's hand en trok haar een tegelpad langs als gebeeldhouwde heggen op, naar een grote houten voordeur.

Mama keek van opzij naar Leni, mompelde: 'Op hoop van zegen dan maar,' en belde aan. De bel maakte een diep, klingelend geluid, als een klokkentoren. Even later klonken er gedempte voetstappen.

Leni's grootmoeder deed de deur open. Ze zag er in haar auberginekleurige jurk met een ceintuurtje rond haar taille en drie strenge parels om haar hals uit of ze een lunchafspraak met de gouverneur had. Haar kastanjebruine haar zat in een stijf gelakte, gedraaide coupe die deed denken aan een vloerbrood. Ze sperde haar zwaar opgemaakte ogen open. 'Coraline,' fluisterde ze. Ze zette een stap naar voren en opende haar armen.

'Is pa thuis?' vroeg mama.

Grootmoeder stapte achteruit en liet teleurgesteld haar armen langs haar zij zakken. 'Die is vandaag in de rechtbank.'

Mama knikte. 'Mogen we binnenkomen?'

Leni zag hoe die vraag haar grootmoeder verwarde; rimpels vormden zich in haar bleke, gepoederde voorhoofd. 'Natuurlijk. En Lenora. Wat leuk je weer te zien.'

Grootmoeder liep de duisternis in. Ze leidde hen door een hal, met daarachter kamers en gangen en een trap die naar een donkere bovenverdieping draaide.

Het huis rook naar citroenwas en bloemen.

Ze leidde hen naar een serre met ronde ramen, reusachtige glazen deuren en overal planten. Alle meubels waren van wit geschilderd riet. Leni kreeg een stoel bij een tafeltje toegewezen met uitzicht over de tuin.

'Ik heb jullie vreselijk gemist,' zei grootmoeder. Toen draaide ze zich om, alsof ze schrok van haar eigen bekentenis, liep weg, en kwam even later terug met een boek in haar handen. 'Ik weet nog dat je van lezen hield. Op je tweede had je altijd al een boek in je handen. Ik heb dit jaren geleden voor je gekocht, maar... ik wist niet waar ik het naartoe moest sturen. Zij heeft ook rood haar.'

Leni ging zitten en nam het boek aan, dat ze zo vaak had gelezen dat ze hele passages uit haar hoofd kende: *Pippi Langkous*. Een boek voor jonge meisjes. Leni had het al lang achter zich gelaten. 'Dank u wel, mevrouw.'

'Zeg maar oma. Alsjeblieft,' zei ze zacht. Er klonk verlangen in haar stem. Toen wendde ze zich tot mama.

Oma leidde mama naar een witte gietijzeren tafel bij een raam in de serre. Een koppel witte vogeltjes koerde naar elkaar in een vergulde kooi die er vlakbij hing. Leni dacht dat ze vast heel verdrietig zouden zijn, vogels die niet konden vliegen.

'Het verrast me dat je me hebt binnengelaten,' zei mama.

'Doe niet zo impertinent, Coraline. Je bent hier altijd welkom. Je vader en ik houden van je.'

'Maar mijn echtgenoot is hier niet welkom.'

'Hij heeft je tegen ons opgezet. En tegen al je vrienden. Hij wilde je voor zichzelf...'

'Daar wil ik het niet meer over hebben. We gaan naar Alaska.'

Oma leunde achterover in haar stoel. 'O, heilige Petrus!'

'Ernt heeft een huis en een stuk grond geërfd. We gaan onze eigen groente verbouwen, ons eigen vlees bij elkaar jagen en volgens onze eigen regels leven. We gaan een puur leven leiden. Als pioniers.'

'Hou toch op. Ik kan die onzin niet aanhoren. Je volgt hem naar het einde van de wereld, waar niemand je kan helpen. Je vader en ik hebben zo ons best gedaan je tegen jezelf te beschermen, maar je weigert je te laten helpen, hè? Je denkt dat het leven een spel is. Je fladdert alleen...'

'Niet doen,' zei mama fel. Ze leunde naar voren. 'Heb je enig idee hoe moeilijk het voor me was om hiernaartoe te komen?'

Er viel een stilte, die even later werd verbroken door het koeren van een vogel.

Het leek net of er een koude wind door de kamer blies. Leni had durven zweren dat de dure doorzichtige gordijnen bewogen, maar er stonden geen ramen open.

Leni probeerde zich haar moeder voor te stellen in deze geëxalteerde, formele, gesloten wereld, maar dat lukte niet. De kloof tussen het meisje dat mama van haar ouders had moeten zijn en de vrouw die ze was geworden leek niet te overbruggen. Leni vroeg zich af of al die protestmarsen waaraan mama en zij hadden deelgenomen toen pa er niet was – tegen kernenergie, de oorlog – en al die EST-bijeenkomsten en verschillende religies die mama had uitgeprobeerd haar manier waren geweest om in opstand te komen tegen haar opvoeding.

‘Doe dit niet, Coraline. Het is gestoord en gevaarlijk. Ga bij hem weg. Kom naar huis. Hier ben je veilig.’

‘Ik hou van hem, moeder. Kunt u dat niet begrijpen?’

‘Cora,’ zei oma zacht. ‘Luister alsjeblieft één keer naar me. Je weet dat hij gevaarlijk is...’

‘We gaan naar Alaska,’ zei mama vastberaden. ‘Ik kwam om afscheid te nemen en...’ Haar stem ebde weg. ‘Wilt u ons helpen of niet?’

Grootmoeder zei een lang moment niets, sloeg alleen haar gederde armen over elkaar, en weer uit elkaar. ‘Hoeveel wil je deze keer?’ vroeg ze uiteindelijk.

Haar moeder rookte op weg naar huis de ene na de andere sigaret. De radio stond zo hard dat een gesprek onmogelijk was. En dat was Leni eigenlijk om het even want ze wilde zo veel vragen dat ze geen idee had waar ze moest beginnen. Ze had vandaag een glimp van een wereld gezien die onder de oppervlakte van haar eigen wereld hing. Mama had Leni nooit veel verteld over haar leven voordat ze trouwde. Zij en pa waren er samen vandoor gegaan; een prachtig, romantisch verhaal over een onmogelijke liefde. Mama had de middelbare school niet afgemaakt en had ‘geleefd van de liefde’. Zo ging het verhaal altijd, het sprookje. Leni zag nu dat er in dit sprookje, zoals in alle sprookjes, doornstruiken stonden, donkere plekken waren, en gebroken harten en weggelopen meisjes.

Mama was overduidelijk kwaad op haar moeder, maar toch was ze naar haar toe gegaan voor hulp en had niet eens om geld hoeven vragen om het te krijgen. Leni begreep het niet, maar het beangstigde haar. Het gaf haar een ongemakkelijk gevoel. Hoe konden een moeder en dochter zo ver uit elkaar groeien?

Mama reed de oprit op en zette de motor af. De radio ging uit en het was stil in de auto.

‘We gaan je vader niet vertellen dat ik geld van mijn moeder heb gekregen,’ zei mama. ‘Hij is een trotse man.’

‘Maar...’

‘Dit is geen discussie, Leni. Je vertelt het niet aan je vader.’ Mama opende haar portier, stapte uit en sloeg het portier achter zich dicht.

Leni stapte verward door het onverwachte veto van haar moeder uit de rokerige auto en liep achter haar aan over het zompige, modderige gras in de voortuin, langs de uit hun voegen gegroeide jeneverbesstruiken, naar de voordeur.

Haar vader zat aan de keukentafel, die vol lag met boeken en uitgevouwen landkaarten. Hij dronk Coca-Cola uit een flesje.

Toen ze binnenkwamen, keek hij breed grijnzend op. ‘Ik heb de route gepland. We rijden via B.C. en Yukon. Het is tegen de vierduizend kilometer. We vertrekken over vier dagen. Zet de eerste dag van je nieuwe leven maar in je agenda, dames.’

‘Maar het schooljaar is nog niet afgelopen...’ zei Leni.

‘Wat leer je nou op school? Dit is pas een echte opleiding, Leni,’ zei pa. Toen keek hij mama aan. ‘Ik heb de Pontiac GTO, mijn muntenverzameling en mijn gitaar verkocht. We hebben nog een beetje cash. We kunnen je Mustang voor een Volkswagenbusje ruilen, maar ja, we zouden wel wat extra geld kunnen gebruiken.’

Leni keek van opzij naar mama en ving haar blik.

Je mag het hem niet vertellen.

Het voelde niet goed. Liegen was toch altijd verkeerd? En iets belangrijks als dit achterwege laten was overduidelijk liegen.

Toch hield Leni haar mond. Ze overwoog eigenlijk niet eens echt om tegen haar moeder in te gaan. Mama was op de hele wereld – en die was nu ze naar Alaska gingen ineens drie keer zo groot geworden – Leni's enige kompas.

LEES MEER VAN

De zussen Viann en Isabelle hebben altijd een goede band gehad, ondanks hun verschillen. Isabelle, de jongste en brutaalste van de twee, woont in Parijs, terwijl Viann op het platteland van Frankrijk een rustig bestaan leidt met haar man Antoine en hun dochtertje. Maar dan breekt de Tweede Wereldoorlog uit en Antoine moet meevechten.

Met het voortduren van de oorlog wordt niet alleen de relatie tussen de zussen zwaar op de proef gesteld, maar ook hun moed en hun gevoel voor goed en fout. Kan Viann haar beste vriendin verraden als het leven van haar kind op het spel staat? Moet Isabelle haar familie in gevaar brengen als dat betekent dat ze levens kan redden? Hoe kan je overleven als de wereld om je heen in elkaar stort?

Verkrijgbaar als
e-book
& papieren boek

LEES MEER VAN

Verkrijgbaar als
e-book
& papieren boek

